

Zniszczenie w znacznych rozmiarach oraz istotna szkoda o znamionach przestępstw przyrodniczych

Łukasz Lis

Bieszczadzki Park Narodowy, 3 października 2018 r.

Szkolenie dla funkcjonariuszy policji w ramach projektu LIFE15 GIE/PL/000758
Masz prawo do skutecznej ochrony przyrody

Wstęp

Wiadomości / Archiwum / Bezkarci truciiele

Bezkarci truciiele

Marcin Kwintkiewicz, Marcin Masłowski, Łódź 29.11.2005 00:00

Inspektorzy środowiska w całej Polsce notorycznie przegrywają sprawy, które wytaczają trucicielom przyrody. **Powodem jest nieprecyzyjny artykuł z kodeksu karnego.** - Na jego podstawie jeszcze nikogo nie skazano. Nasza praca idzie na marne - skarżą się inspektorzy

Chodzi o art. 182 kodeksu karnego. Zgodnie z nim truciiele środowiska naturalnego mogą trafić za kratki nawet na pięć lat, o ile udowodni im się "zniszczenia w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach".

- To jedyny przepis, na podstawie którego możemy ścigać ekologicznych przestępców - tłumaczy Beata Szmigielska z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi. - Niestety, prokuratury i sądy nagminnie umarzają sprawy, twierdząc, że nie ma definicji "zniszczenia w znacznych rozmiarach". Takich spraw przegraliśmy mnóstwo. Nasza praca, kosztowne ekspertyzy, biegli - wszystko kończy się niczym.

Art. 181 Kodeksu karnego

§ 1. Kto powoduje **zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach**,
podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto, wbrew przepisom obowiązującym na terenie objętym ochroną, niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta powodując **istotną szkodę**,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto niezależnie od miejsca czynu niszczy albo uszkadza rośliny lub zwierzęta pozostające pod ochroną gatunkową powodując istotną szkodę.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa **nieumyślnie**,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 5. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 lub 3 działa **nieumyślnie**,
podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 187 Kodeksu karnego

§ 1. Kto niszczy, poważnie uszkadza lub istotnie zmniejsza wartość przyrodniczą prawnie chronionego terenu lub obiektu, powodując istotną szkodę,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,
podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

znaczne rozmiary

Określenie „znaczne rozmiary” jest **typowym znamieniem ocennym**, nieprecyzowanym przez kodeks karny.

Kryterium przyjęcia, czy zniszczenie ma znaczne rozmiary, jest **przestrzenna wielkość** zniszczonych lub uszkodzonych obiektów przyrody

(por. wyrok SN z 27.07.1984 r., IV KR 176/84)

Istotność szkody

- Przy ocenie "istotności szkody" dla lokalnej populacji wilków należy wziąć pod uwagę zarówno **cechy zabitego osobnika, a szczególnie jego status socjalny i status rozrodczy w grupie rodzinnej**, ale także miejsce zabicia konkretnego wilka.
- Każdy zabity wilk to strata dla lokalnej populacji. Jednak **zabicie** osobnika z pary rodzicielskiej (tzw. pary alfa), a zwłaszcza **rozmnażającej się samicy, ma znacznie większy wpływ na funkcjonowanie watahy, niż zabicie osobnika młodocianego**, który nie uczestniczy w rozrodzie.
- Trzeba także pamiętać, że z punktu widzenia ochrony gatunku, **inny status mają wilki zamieszkujące Polskę Zachodnią, a inną wilki żyjące w ostojach tego gatunku w Karpatach i Polsce Wschodniej**. Zgodnie z „Wytycznymi dla planów zarządzania populacjami dużych drapieżników” (Linnell i in. 2008), przygotowanymi przez ekspertów z Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) na zamówienie Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska (DG Environment) Komisji Europejskiej, populacja wilka w zachodniej Polsce wraz z populacją we wschodnich Niemczech ma status krytycznie zagrożonej (*Critically Endangered* CE) wg kryteriów Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN). Oznacza to, że wilki w zachodniej Polsce stanowią obiekt szczególnej troski ze strony Komisji Europejskiej.
- Istotne jest również wskazanie, czy wilka zabito w parku narodowym lub specjalnym obszarze ochrony siedlisk Natura 2000, którego **"przedmiotem ochrony" są wilki**. Zabicie wilka z takiego obszaru jest z całą pewnością szkodą istotną.

Wartość przyrodnicza

Wartość przyrodniczą obiektu lub terenu określają te jego cechy, z powodu których zostały one objęte prawną ochroną na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody

Komentarz

- **Zniszczenie w świecie roślinnym w znacznych rozmiarach oraz istotna szkoda nie są utożsamiane ze szkodą w znacznych rozmiarach w rozumieniu art. 115 § 7 kk. Stanowiąca znamię przestępstw z rozdziału XXII Kodeksu karnego **szkoda powstała w świecie roślinnym nie jest wymierna i nie da się wyrazić kwotą pieniężną.****
- **Znamion** przestępstwa określonego w art. 181 § 1 kk należy skutek w postaci **zniszczeń o znacznych rozmiarach**. Należy przez to rozumieć **spowodowanie nieodwracalnych strat**, które dotknęły wielkich obszarów roślinności albo dużej liczby zwierząt. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego **nie tyle decyduje o tym wielkość pieniężna strat, ile ich rozmiary** (por. wyrok SN z dnia 24 czerwca 1993 r., III KRN 98/93, OSNKW 1993, nr 9-10, poz. 64).
- Znamion czynu określonego w § 2 i 3 omawianego artykułu należy spowodowanie istotnej szkody, przy czym do popełnienia przestępstwa określonego w art. 181 § 3 k.k. dochodzi niezależnie od miejsca zniszczenia roślin znajdujących się pod ochroną gatunkową.
- **Istotna szkoda to szkoda przyrodnicza a nie materialna**, ilościowo mniejsza niż szkoda w znacznych rozmiarach, która nie musi się wiązać z niekorzystnymi zmianami o tak wysokim stopniu natężenia, choć w dalszym ciągu ich niekorzystny wpływ na ekosystem winien być wyraźny. Ocena istotności powinna uwzględniać **nie wartość materialną a przyrodniczą** roślin, rzadkość ich występowania, czy wyjątkowość.

Na koniec

Wydaje się, że przepisy prawa karnego w sposób kompleksowy regulują ochronę szeroko rozumianego środowiska przyrodniczego. Powszechnie podkreśla się, że **problemy związane z ochroną środowiska nie wynikają z nieadekwatnej czy niepełnej regulacji prawnej, ale z braku skutecznej egzekucji tych przepisów oraz lekceważącego podejścia obywateli do problemu ochrony środowiska przyrodniczego.**

Izabela Pruszyńska - prawnik Prawowity.pl

Spełniamy wymagania EMAS – zarządzamy urzędem efektywnie, oszczędnie i prośrodowiskowo

The end